

Viešojo sektoriaus projektas yra iniciatyva ar veikla, kurią finansuoja ar administruoja viešasis sektorius. Jis apima valstybę ir jos įstaigas, kurios atlieka visuomenines funkcijas, pavyzdžiui, mokyklos, ligoninės, policija ar kitos. Viešojo sektoriaus projektai gali skirtis daugeliu aspektų - tikslais, dydžiu, trukme ir poveikiu visuomenei. Siekdami įgyvendinti šiuos projektus, viešasis sektorius gali bendradarbiauti su privačiu sektoriumi, nevyriausybiniėmis organizacijomis ir kitomis institucijomis, kad galėtų pasiekti savo tikslų bei padėti visuomenei. Tačiau ne visada viskas vyksta taip, kaip numatyta iš anksto.

Kodėl projektui gali pritrūkti lėšų

Viešojo sektoriaus projektui gali pritrūkti lėšų dėl įvairių priežasčių. Viena iš dažniausių yra ta, kad viešasis sektorius dažnai turi labai ribotas lėšas, nes jis remiasi valstybės biudžetu arba kitomis valstybės lėšomis. Gali būti, kad viešojo sektoriaus projektui trūksta lėšų dėl neefektyvių ar neteisingai suplanuotų finansavimo šaltinių. Pavyzdžiui, jei viešasis sektorius nesugeba surinkti pakankamai lėšų iš valstybės biudžeto arba privačių investicijų.

Priežastys, dėl kurių viešojo sektoriaus projektui gali trūkti lėšų, gali skirtis ir priklausyti nuo konkrečios situacijos. Svarbu atkreipti dėmesį į šias priežastis ir ieškoti būdų, kaip užtikrinti, kad viešojo sektoriaus projektams lėšų būtų pakankamai.

Yra keletas galimybių, kaip spręsti problemą, kai projektui pritrūko lėšų pagal pasirašytą sutartį, o projektą reikia įvykdyti:

1. Pritraukti papildomo finansavimo iš asignavimų arba gauti paramą

Tokios lėšos bus panaudotos projekto įgyvendinimui, bet nepateks į projekto ataskaitas.

1. Sumažinti projekto išlaidas

Galima ieškoti būdų, kaip tai padaryti, pavyzdžiui, peržiūrėjus darbų planą ar išnaudojant pigesnius resursus. Žinoma, tokiu atveju reikės atsakyti į klausimą, ar nenukentės projekto rezultato kokybė. Visgi, pakeitus darbų tvarką arba eiliškumą gali būti optimizuotos išlaidos, taupant arba perkeltant į vėlesnį periodą. Taip pat, galimas bendradarbiavimas su panašių projektų vykdytojais ir galimybių ieškojimas, dalinantis resursus ar vykdyti bendrus pirkimus. Tai mažintų pridėtinės išlaidas.

1. Pritraukti papildomų partnerių

Susidūrus su lėšų trūkumu projekte, galima pritraukti ir papildomų partnerių, kurie būtų susidomėję projektu bei norėtų jį finansuoti. Visgi svarbu prisiminti, kad keisti projekto įgyvendinimo sutarties negalima, todėl ir projekto ataskaitos nesikeis, o naujų partnerių naudojamas papildomas lėšas reikės apginti nuo įtarimo dėl korupcijos bei pinigų plovimo.

1. Pritraukti savanorius

Projektai viešajame sektoriuje dažnai skirti, norint įgyvendinti viešąjį interesą, todėl pasitaiko, jog gyventojai nori padėti įstaigai kuo greičiau pasiekti visuomenei naudingą tikslą. Tokiu būdu atsiranda noras savanoriauti, bet Lietuvos norminiai aktai neleidžia savanoriams atlikti darbo funkcijas – tik padėti darbuotojams, bet nedirbti už darbuotojus arba nemokamai.

Todėl, kviečiant pagalbininkus, svarbu atskirti sąvokas „pagalba“ ir „darbas“. Yra galimybė sudaryti bendradarbiavimo sutartis su pelno nesiekiančiais subjektais, kurie turi galimybę padėti nemokamai, jei yra bendras, visuomenei naudingas, interesas.

1. Pritraukti papildomas lėšas per kreditą

Galiausiai, pritrūkus lėšų projekte, galima pasinaudoti kredito paslaugomis. Bet skolintis gali tik asignavimų valdytojai ir tik tam tikromis sąlygomis. Kitais atvejais paskola pateks į konsoliduotus rinkinius ir atrodys, kad skolinasi Lietuva. Todėl viešajame sektoriuje skolintis galima dažniausiai iš kontroliuojančių subjektų rezervų ir tik jiems pritarus.

Verčiau iš anksto nusimatyti daugiau lėšų

Įvertinus visas galimybes pritraukti papildomas lėšas viešajame sektoriuje, tampa visiškai aišku, kad įstaigos vadovui planuojant projektą, labai svarbu įvertinti visus galimus atvejus, kai gali prireikti daugiau lėšų. Verčiau iš anksto planuoti didesnę sumatą, nei vėliau teisintis, kad lėšų trūksta.

Galiausiai, viešajame sektoriuje bus naudojamos savo lėšos arba asignavimai iš biudžeto įstaigai ar kontroliuojančiam subjektui. Svarbu nepamiršti, kad, kaip savos įstaigų lėšos, taip ir biudžetų lėšos kasmet yra uždaromos metų pabaigoje. Todėl projektams paskolintos lėšos turi būti rodomos kaip einamaisiais metais nepanaudotos lėšos, dėl kurių panaudojimo kitais metais sudaromos naujos sumatos.

Natalja Kobzevienė, mokymų įmonės COUNTLINE lektorė, konsultantė

